

บทบาทและศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

วรรณลีรัตน์ งามเลิศ^{1*} และฉัตรรัตน์ ราศิริ¹

¹วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก คณะสาธารณสุขศาสตร์และสหเวชศาสตร์สถาบันพระบรมราชชนก

(วันที่รับบทความ: 27 สิงหาคม 2567; วันที่แก้ไข: 16 กันยายน 2567; วันที่ตอบรับ: 27 กันยายน 2567)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของบทบาทและศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 128 คน คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2567 ถึงเดือนพฤษภาคม 2567 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.86$, $S.D.=0.32$) และศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=0.64$) สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์สูงที่สุดได้แก่ บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($\beta=0.352$, $p<.001$) รองลงมา การรับรู้ความสามารถของตนเอง ($\beta=0.182$, $p=.036$) และน้อยที่สุด คือ ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\beta=0.230$, $p=.017$) ตามลำดับ โดยร่วมกันทำนายการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ร้อยละ 52.6 ($R^2=0.526$) โดยใช้สมการพยากรณ์ คือ $Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3$ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบุคลากรทางการศึกษาควรให้ความสำคัญในบทบาทและศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปส่งเสริมสนับสนุนบทบาทและศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ในด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยต่อไป

คำสำคัญ: บทบาท, ศักยภาพ, ครูผู้ดูแลเด็ก, การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

***ผู้รับผิดชอบบทความ:** วรรณลีรัตน์ งามเลิศ; wanleeratng@scphpl.ac.th

The Role and Potential of Childcare Teachers in The Promoting of Early Childhood Development in Chiang Dao District, Chiang Mai Province

Wanleerat Ngamlert^{1*} and Thitirat Rasiri¹

¹Sirindhorn College of Public Health Phitsanulok, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences,

Praboromarajchanok Institute

(Received: 27 August 2024; Revised: 16 September 2024; Accepted: 27 September 2024)

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study the level of roles and potential in promoting child development, and to examine factors affecting childcare teachers' promotion of child development among childcare teachers in Chiang Dao District, Chiang Mai Province. The sample consisted of 128 childcare teachers in early childhood development centers in Chiang Dao District, Chiang Mai Province that those were selected using a simple random method. The research tools were questionnaires, and the data were collected from April to May 2024. The Data were analyzed using descriptive statistics and stepwise multiple linear regression.

The results found that the roles in promoting child development were at a high level ($\bar{X}=2.86$, S.D.=0.32) and the potential of childcare teachers in promoting early childhood development was at a high level ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.64). The factors affected early childhood development promotion with the highest predictive power was the role in promoting child development ($\beta=0.352$, $p<.001$), followed by self-perceived ability ($\beta=0.18$, $p=.036$) and the least factor was the potential of early childhood educators in promoting child development ($\beta=0.23$, $p=.017$). These factors accounted for 52.6% of the variance prediction in promoting early childhood development ($R^2=0.53$) with using the prediction equation $Y=a+b_1x_1+b_2x_2+b_3x_3$. Therefore, relevant agencies and educational personnel should focus on the role and potential of child care teachers in promoting early childhood development. The results of this study can be used to promote and support the role and potential of childcare teachers in terms of self-awareness that childcare teachers or assistant childcare teachers or caregivers in early childhood centers can work effectively in promoting early childhood development.

Keywords: role, potential, childcare teachers, child development promotion

***Corresponding author:** Wanleerat ngamlert; wanleeratng@scphpl.ac.th

บทนำ

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการหลายมิติและเกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว สติปัญญา ภาษา สังคมและอารมณ์ และการควบคุมตนเอง (UNICEF, 2016) การเจริญเติบโตของร่างกาย ทักษะการอ่าน และการคำนวณ ความพร้อมในการเรียนรู้เป็นมิติ ที่สำคัญของพัฒนาการเด็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานการกำหนดวิถีชีวิตด้าน สุขภาพ การเรียนรู้ และความเป็นอยู่ที่ดี (Shonkoff & Phillips, 2017) จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกรายงานว่ามี เด็กที่อายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 249 ล้านคนหรือคิดเป็น ร้อยละ 43 ในประเทศด้อยพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนา มีความ เสี่ยงระดับสูงต่อการมีพัฒนาการล่าช้า (World Health Organization, 2017) จากการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเด็กอายุน้อยกว่า 5 ปี มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าระดับปานกลางถึงรุนแรง (UNICEF, 2020a) และเมื่อเทียบการ สำนวนงานการณระดับสติปัญญาของเด็กปฐมวัยในทวีปเอเชียประเทศไทยยังคงตามหลังอยู่หลายประเทศ (UNICEF, 2020b) การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทย เป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการของ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมือง คุณภาพ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและมีพัฒนาการที่เหมาะสมตาม วัย (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี 2561-2566 พบความครอบคลุมของการคัดกรองพัฒนาการ ร้อยละ 83.58, 89.38, 90.17, 84.84, 87.09 และ 82.10 ตามลำดับ และเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 21.21, 25.57, 26.58, 24.10 และ 22.50 ตามลำดับ (กระทรวงสาธารณสุข, 2566) โดยเฉพาะในปี 2566 การขับเคลื่อนการดำเนินงาน พัฒนาการเด็กปฐมวัยในภาพรวมมีแนวโน้ม ลดต่ำลงอย่างเห็นได้ชัดทั้งการดำเนินการคัดกรองพัฒนาการ การค้นหาเด็กที่มี พัฒนาการสงสัยล่าช้า มีการดำเนินงานลดต่ำกว่าค่าเป้าหมาย จากผลการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตลอด 5 ปี ที่ผ่านมามีพบว่าแนวโน้มพัฒนาการด้านภาษา ล่าช้าสูงขึ้นทุกปี ในปี 2566 พบเด็กมีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าด้านการ เข้าใจภาษา (Receptive language) สูงถึงร้อยละ 60.9 และพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าด้านการใช้ภาษา (Expressive language) สูงถึงร้อยละ 74.8 (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาพัฒนาเด็ก และศักยภาพของครูและผู้ดูแลเด็ก จัดเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัย เกิดการเรียนรู้และ พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560 กำหนดให้เด็ก ปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจและ ตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) โดยปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศจำนวนทั้งหมด 21,654 ศูนย์ มีศูนย์ที่อยู่ในเกณฑ์สมควรได้รับการปรับปรุง 1,671 ศูนย์ และต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน 304 ศูนย์ (สุปริดา อุดุลยานนท์, 2562) และจากการลงพื้นที่สำรวจการจัดการศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัด

บุรีรัมย์ พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้ ครูผู้สอนไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรง จำนวนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ขาดการส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีศักยภาพ ขาดการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้สอน ครูผู้ดูแลเด็ก (สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, 2565)

จากการทบทวนบทความวิจัย เกี่ยวกับบทบาทผู้ดูแลเด็ก พบว่า ครูมีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อการมาโรงเรียน จัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย และปรับเปลี่ยนแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับช่วงวัยทั้งในด้าน การปรับตัว การพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะด้านการดูแลความสะอาดของร่างกายที่ครูมีบทบาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.5 ซึ่งสูงกว่าด้านอื่นๆ (กมลทิพย์ นิมิตธาวัช และคณะ, 2561) และการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคคล พบว่า การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลสมอทอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้จบตรงเอกปฐมวัย จึงขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ส่งผลให้การจัดประสบการณ์ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (ชลันพร สังข์สิงห์, 2563) สอดคล้องกับการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่า ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดทักษะการใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็ก (DSPM) และขาดการส่งต่อข้อมูลเมื่อเด็กมีปัญหาพัฒนาการ (ทิพย์ภารัตน์ ไชยชนะแสง, 2561)

จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดกรอบทิศทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัด ซึ่งจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน ตัวชี้วัดที่ 1.1.8 ได้มีการกำหนดให้ร้อยละ 80 ของเด็กแรกเกิด-5 ปี ต้องมีพัฒนาการที่สมวัย (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่, 2561) จากข้อมูลพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2562-2565 พบว่า ร้อยละพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่สมวัย ร้อยละ 88.12, 85.01, 80.52 และ 80.70 ตามลำดับ พบเด็กปฐมวัยที่พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 33.96, 32.05, 28.04 และ 24.20 ตามลำดับ และจากการติดตามเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย ข้อมูล Health Data Center สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ งานพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอดอยสะเก็ด พบว่า ในปี 2563-2566 ร้อยละพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่สมวัย ร้อยละ 78.92, 73.78, 73.40 และ 65.14 ตามลำดับ และพบเด็กปฐมวัยที่พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 25.55, 17.15, 21.95 และ 20.48 ตามลำดับ โดยเด็กส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการใช้ภาษา รองลงมา คือ พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, 2566)

อำเภอดอยสะเก็ดเป็นอำเภอชายแดน มีการอพยพถิ่นฐานอยู่เป็นประจำ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการใช้ภาษาถิ่นในการเลี้ยงดูบุตรหลาน เด็กและผู้ดูแลไม่เข้าใจข้อคำถามที่ใช้ภาษากลางเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร จึงเป็นข้อจำกัดในพื้นที่ส่งผลให้การประเมินคัดกรองพัฒนาการเด็กไม่ผ่านตามเกณฑ์ (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอดอยสะเก็ด, 2566) เช่นเดียวกับ

สุกัลยา โพธาราม (2567) ที่กล่าวว่าผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เลี้ยงลูกตามแนวทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษเคยเลี้ยงมา ไม่รับทราบประโยชน์ของการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ไม่มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและการดูแลเด็กปฐมวัย เช่นเดียวกับ ชนะชัย คงมัน และนิคม นาคอ้าย, (2564) ที่กล่าวว่า จากข้อจำกัดนี้ ครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดจึงมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อเด็กปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพทางด้านร่างกาย หรือประสบการณ์ที่เด็กจะได้รับ และเป็นผู้ที่สามารถเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาพัฒนาการล่าช้าของเด็กได้ดีที่สุด รองจากครอบครัว สอดคล้องกับ ทิพย์ภารัตน์ ไชยชนะแสง (2561) การคัดกรองและการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เป็นบทบาทที่สำคัญประการหนึ่ง ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กปฐมวัย โดยปัจจุบันผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการอบรมให้มีทักษะการคัดกรองและประเมินพัฒนาการด้วยแบบคัดกรองพัฒนาการ สามารถดำเนินการคัดกรองและประเมินพัฒนาการเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก รวมทั้งช่วยเหลือส่งต่อเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าไปยังหน่วยบริการสุขภาพ เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปตามช่วงวัยได้อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทและศักยภาพของครูผู้ดูแลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ตามแนวคิดของ Albert Bandura (1997) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลยังมีการรับรู้ความสามารถของตนเองมากเท่าใด ก็จะมีถึงความสามารถที่มีอยู่ในตัวออกมาใช้ทำงาน หรือใช้ดำเนินชีวิตได้เต็มศักยภาพ มากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาบทบาทและศักยภาพของครูผู้ดูแลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เพื่อที่จะได้ทราบถึงบทบาทและศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จะมีความสำคัญและเป็นแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รวมถึงสามารถนำไปใช้พิจารณาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีคุณภาพอย่างเหมาะสมตามบริบทของชุมชนต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของบทบาทและศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

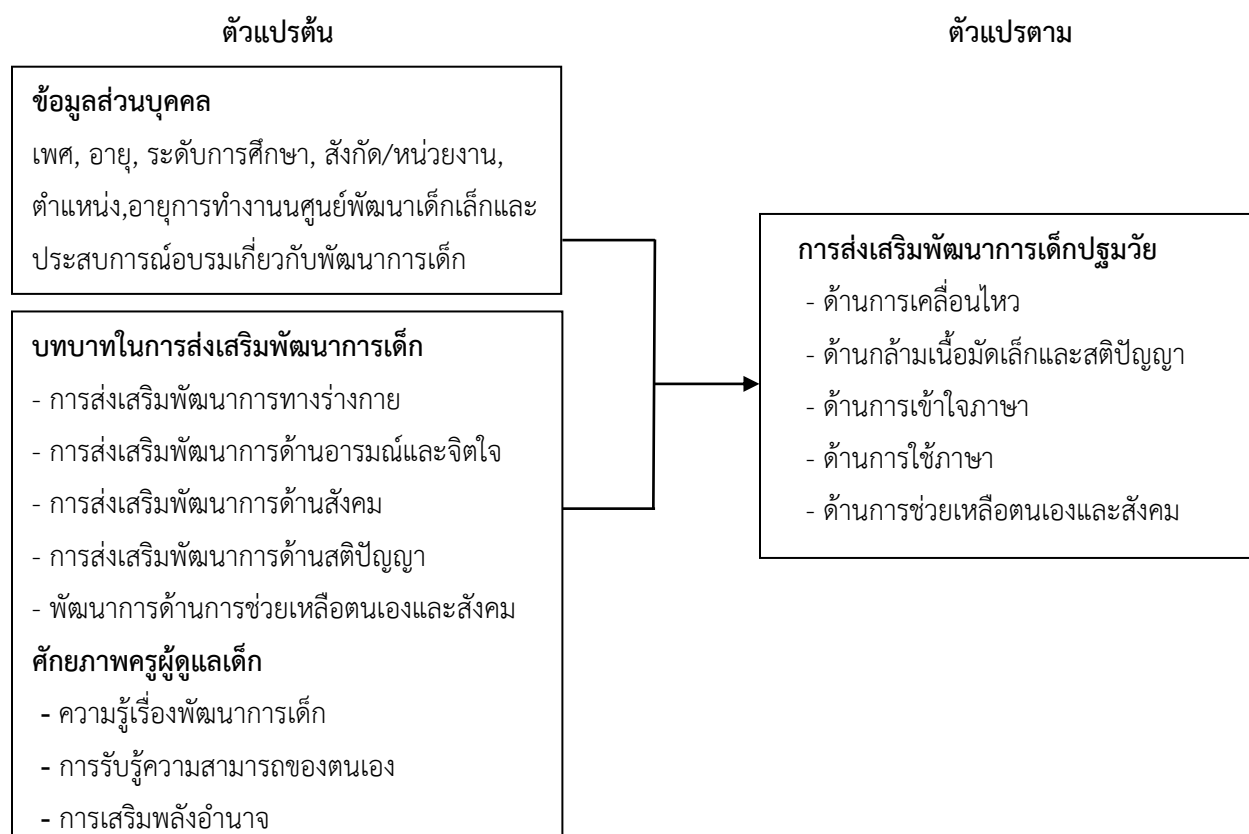
สมมติฐานของการวิจัย

1. บทบาทและศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สังกัด/หน่วยงาน ตำแหน่ง อายุการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก บทบาทและศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ระดับของการรับรู้ถึงบทบาท และศักยภาพของตัวครูผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งบทบาท และศักยภาพเป็นระดับของการรับรู้ถึงความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบที่หน่วยงานกำหนดให้เกิดผลสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Research)

ประชากร คือ ครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในเขตพื้นที่ 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลเชียงดาว ตำบลแม่่นะ ตำบลเมืองงาย ตำบลเมืองคอง ตำบลเมืองนะ ตำบลทุ่งข้าวพวง และตำบลปิงโค้ง ศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 45 แห่ง ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 168 คน

เกณฑ์การคัดเข้า 1) ครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 2) สามารถอ่านภาษาไทยหรือสื่อสารภาษาไทยได้ดี และ 3) ยินยอมให้ทำการเก็บข้อมูลในการศึกษา โดยลงนามในใบยินยอม

เกณฑ์การคัดออก กลุ่มตัวอย่างย้ายไปอาศัยนอกพื้นที่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนการวิจัยเสร็จสิ้น หรือลาออกจากการเป็นครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก ระหว่างการเก็บข้อมูลวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในเขตพื้นที่ 7 ตำบล โดยใช้สูตรคำนวณของ Krejcie and Morgan โดยค่า $\chi^2=3.841$, $N=168$, $P=0.5$ และ $e=0.05$ ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 117 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล (Missing) จึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีก ร้อยละ 10 (บุญใจ ศรีสถิตยันทรากร, 2553) ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 128 คน จากสูตรคำนวณ

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + \chi^2 p(1-p)}$$

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้โดยเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดศูนย์เด็กเล็กสังกัดหน่วยงาน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่ใส่กลับ (Without Replacement) จำแนกตามขนาดของศูนย์เด็กเล็ก

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สังกัด/หน่วยงาน ตำแหน่ง ประสบการณ์อบรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และอายุการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและแบบเติมคำลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนววิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) จำนวน 3 ระดับ คือ ได้รับเป็นประจำ ได้รับบางครั้ง และไม่เคยได้รับเลย โดยพิจารณาจากการจัดช่วงคะแนน ได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง ระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง ระดับน้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กที่ส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 4 ตอน โดยมีเกณฑ์การแปลผลแยกเป็นรายข้อ ประกอบด้วย

ตอนที่ 3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนววิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) จำนวน 5

ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่ได้ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ และไม่เคยปฏิบัติ โดยพิจารณาจากการจัดช่วงคะแนน ได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 3.7-5.0 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.4-3.6 หมายถึง ระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.0-2.3 หมายถึง ระดับน้อย

ตอนที่ 3.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบชนิดให้เลือกคำตอบ “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” (True-false) ตอบใช่ ให้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่หรือไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน โดยพิจารณาจากการจัดช่วงคะแนน ได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 13.35-20.00 หมายถึง ระดับสูงคะแนนเฉลี่ย 6.68-13.34 หมายถึง ระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00-6.67 หมายถึง ระดับต่ำ

ตอนที่ 3.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนววิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) จำนวน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยพิจารณาจากการจัดช่วงคะแนน ได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 3.7-5.0 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.4-3.6 หมายถึง ระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.0-2.3 หมายถึง ระดับน้อย

ตอนที่ 3.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมพลังอำนาจ จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนววิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) จำนวน 3 ระดับ คือ ได้รับเป็นประจำ ได้รับบางครั้ง และไม่เคยได้รับเลย โดยพิจารณาจากการจัดช่วงคะแนน ได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง ระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง ระดับน้อย

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนววิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) จำนวน 5 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ไม่ได้ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ และไม่เคยปฏิบัติ โดยพิจารณาจากการจัดช่วงคะแนน ได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 3.7-5.0 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.4-3.6 หมายถึง ระดับปานกลาง และคะแนนเฉลี่ย 1.0-2.3 หมายถึง ระดับน้อย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยนำแต่ละข้อคำถามมาหาดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามวิเคราะห์ค่าความเที่ยงโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) เพื่อหาความเที่ยง โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 ตัวอย่าง ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 โดยแบ่งออกเป็น ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้ค่า เท่ากับ 0.981 ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัย ได้ค่าเท่ากับ 0.945 ส่วนที่ 3.1 แบบสอบถามด้านความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก มีค่าเท่ากับ 0.736 ส่วนที่ 3.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ได้ค่าเท่ากับ 0.941

ส่วนที่ 3.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมพลังอำนาจ ได้ค่าเท่ากับ 0.953 และส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้ค่า เท่ากับ 0.816

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน 2567-พฤษภาคม 2567 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการดำเนินการ

1) ขออนุมัติจริยธรรมในการดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

2) ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีตำบล ทุกแห่งในอำเภอเชียงดาว เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย และผู้รับผิดชอบงานที่เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4) ผู้วิจัยตรวจสอบรายชื่อกลุ่มตัวอย่างและจัดเตรียมแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนดำเนินการ

1) ภายหลังการได้รับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวม แล้วผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ทั้ง 9 แห่ง

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และรับแบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างทันที เมื่อกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามเสร็จพร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบทุกฉบับ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จริยธรรมการวิจัย

ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ณ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เลขที่ SCPHPL 3/2567.4.1.2 ลงวันที่ 2 เมษายน 2567 การศึกษานี้คำนึงถึงหลักจริยธรรมการวิจัย 3 ข้อ คือ

1) หลักความเคารพในบุคคล (Respect for person) 2) หลักคุณประโยชน์ ไม่ก่ออันตราย (Beneficence) 3) หลักความยุติธรรม (Justice)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 98.40 เพศชายร้อยละ 1.60 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.80 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุน้อยที่สุด คือ 20 ปี และมากที่สุดคือ 59 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 56.30 ปฏิบัติงานสังกัดเทศบาลตำบลเมืองนะ ร้อยละ 35.15 โดยมีตำแหน่งเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ร้อยละ 72.70 ระยะเวลาการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ระหว่าง 0-9 ปี ร้อยละ 53.10 พบว่างานน้อยที่สุดคือ 0 ปี (10 เดือน) และอายุงานมากที่สุด คือ 36 ปี กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ร้อยละ 89.10

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

พบว่า บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.86$, S.D.=0.32) ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้องที่มีค่าช่วงคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รายข้อ คือ(ข้อ5) ท่านดูแลเด็กให้มีร่างกายที่แข็งแรง และเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ($\bar{X}=2.93$, S.D.=0.25) รองลงมา คือ (ข้อ9) ท่านส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับมนต์ศทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันให้แก่เด็ก ($\bar{X}=2.90$, S.D.=0.30) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ(ข้อ2) ท่านจัดกิจกรรมการเล่นส่งเสริมให้เด็กใช้กล้ามเนื้อและตาได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน และ (ข้อ10) ท่านส่งเสริมให้เด็กรู้จักคำศัพท์ผ่านกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X}=2.80$, S.D.=0.39) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลบทบาทของครูผู้ดูแลเด็กในส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกรายข้อ (n=117)

บทบาทของครูผู้ดูแลเด็กใน ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.จัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ นิ้วมือ ให้พร้อมสำหรับการหยิบจับ	2.88	0.32	มาก
2. ท่านจัดกิจกรรมการเล่นส่งเสริมให้เด็กใช้กล้ามเนื้อและตาได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน	2.80	0.39	มาก
3. ท่านจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กได้ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหว หรือ ออกกำลังกาย	2.85	0.35	มาก
4. ท่านจัดกิจกรรมการเล่นให้เด็กได้ฝึกทักษะการทรงตัว	2.79	0.42	มาก
5. ท่านดูแลเด็กให้มีร่างกายที่แข็งแรง และเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง	2.93	0.25	มาก
6. ท่านจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กรับรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง	2.83	0.37	มาก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลบทบาทของครูผู้ดูแลเด็กในส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแยกรายข้อ (ต่อ)

บทบาทของครูผู้ดูแลเด็กใน ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7. ท่านจัดกิจกรรมให้เด็กวาดภาพ หรือขีดเขียนอย่างอิสระตามความคิดของตนเอง แล้วให้เด็กเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่ตนเองสร้าง	2.83	0.39	มาก
8. ท่านเล่านิทาน/อ่านหนังสือ และชักชวนให้เด็กพูดคุยหรือเล่าเรื่องราว/เหตุการณ์ต่างๆ ที่พบเห็นให้ฟัง	2.84	0.36	มาก
9. ท่านส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ให้แก่เด็ก	2.90	0.30	มาก
10. ท่านส่งเสริมให้เด็กรู้จักคำศัพท์ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ	2.80	0.39	มาก
ภาพรวม	2.86	0.32	มาก

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาระดับการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าช่วงคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ(ข้อ9) หน่วยงานของท่านให้ความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยการให้มีส่วนร่วมในการทำงานและกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.69) รองลงมาคือ(ข้อ8) หน่วยงานของท่านได้มีการจัดให้สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการให้บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.74) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ(ข้อ4) ท่านมีการพัฒนาความรู้ ทำความเข้าใจในตรวจคัดกรองประเมินพัฒนาการเด็กตามคู่มือ DSPM เพื่อให้เกิดความชำนาญ ($\bar{X}= 4.05$, S.D.=0.72) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (n=117)

ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านได้รับการอบรมฟื้นฟูความรู้และทักษะในการประเมินพัฒนาการเด็ก	3.85	0.82	มาก
2. ท่านมีเทคนิคในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กรายบุคคลในกรณีที่พบเด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าจากการประเมินด้วยคู่มือ DSPM	4.09	0.72	มาก
3. ท่านได้ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ	4.12	0.62	มาก
4. ท่านมีการพัฒนาความรู้ ทำความเข้าใจในตรวจคัดกรองประเมินพัฒนาการเด็กตามคู่มือ DSPM เพื่อให้เกิดความชำนาญ	4.05	0.72	มาก
5. หน่วยงานของท่านใช้หลักสูตรตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ในการฝึกอบรมทำให้ครูมีความรู้ทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงาน	4.13	0.66	มาก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (ต่อ)

ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. หน่วยงานของท่านส่งเสริมให้พัฒนาตนเองทั้ง ทางรูปแบบ Online และ Onsite	4.06	0.87	มาก
7. หน่วยงานมีการกำหนดนโยบายหรือแผนในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรอย่างชัดเจน	4.12	0.78	มาก
8. หน่วยงานของท่านได้มีการจัดให้สัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการให้บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	4.15	0.74	มาก
9. หน่วยงานของท่านให้ความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยการให้มี ส่วนร่วมในการทำงานและกิจกรรมต่างๆ	4.20	0.69	มาก
10. หน่วยงานของท่านได้มีการจัดการฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรเข้าร่วมการฝึกอบรมด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ	4.10	0.85	มาก
ภาพรวม	4.08	0.64	มาก

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยการนำตัวแปรที่ทำการคัดเลือกแล้วในขั้นตอนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทีละคู่ พิจารณาจากค่า p value < .05 นำเข้าการวิเคราะห์การถดถอยหลายตัวแปร การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์สูงสุดได้แก่ บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ($Beta=0.352$, p value < .001) รองลงมา คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ($Beta=0.182$, p value = .036) และน้อยที่สุด คือ ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($Beta=0.230$, p value = .017) ตามลำดับ โดยปัจจัยทั้งหมด 3 ปัจจัย สามารถรวมพยากรณ์การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้ร้อยละ 52.6 ($R^2=0.526$) โดยใช้สมการพยากรณ์ $Y=a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3$ และสามารถสร้างสมการในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย = $12.714 + 0.635$ (บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก) + 0.180 (การรับรู้ความสามารถของตนเอง) + 0.170 (ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย) ส่วนปัจจัยที่ไม่มีที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สังกัด/หน่วยงาน ตำแหน่ง อายุการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก และการเสริมพลังอำนาจ การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะตัวแปรที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็กอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็ก อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression) (n=117)

ตัวแปร	b	SE	Beta	t	p value
บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	0.635	0.148	0.352	4.275	<.001*
ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	0.170	0.070	0.230	2.426	.017
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	0.180	0.085	0.182	2.117	.036
Constant (a) = 12.714, R ² = 0.526, Adjust R ² = 0.271					

*p value<.05

อภิปรายผล

การศึกษาด้านบทบาทของครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.86$, S.D.=0.32) และพบว่า ด้านการดูแลเด็กให้มีร่างกายที่แข็งแรง และเสริมสร้างสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง เป็นด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อสูงสุด ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า ผู้ดูแลเด็กและศูนย์เด็กเล็กได้กำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและค่าเป้าหมายที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย สอดคล้องกับ อรุณี หรดาล (2560) ที่ศึกษาพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย: แนวทางการส่งเสริมและพัฒนา พบว่า การพัฒนาด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องทำควบคู่ไปกับพัฒนาการด้านอื่นๆ ในการพัฒนาด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยควรพัฒนาให้ครอบคลุมทั้งด้านการดูแลให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีสารอาหารอย่างครบถ้วนเพียงพอกับความต้องการของร่างกายที่จะช่วยให้เด็กมีการเจริญเติบโตอย่างสมวัย มีน้ำหนักและส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์ของกรมอนามัย ฝึกให้เด็กดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายที่จะช่วยให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี ได้เล่นเครื่องเล่นในสนาม หรือการเล่นในลักษณะอื่นๆ ที่ได้ออกกำลังกายเพื่อฝึกความแคล่วคล่องว่องไวและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่และกระดูกบริเวณแขน ขา ลำตัว ได้ทำกิจกรรมที่ต้องใช้มือ ข้อมือ และนิ้วมือ เพื่อฝึกความแข็งแรง และการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็กบริเวณมือ นิ้วมือและตา ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของการเขียน หนังสือต่อไปในอนาคต

การศึกษาด้านศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.64) ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า ครูผู้ดูแลเด็กในอำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่ มีความพยายามในการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้มีความเหมาะสม และเพียงพอในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน่วยงานให้ความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้วยการให้มีส่วนร่วมในการทำงานและกิจกรรมต่างๆ ดังที่ Gardner (1993) เสนอว่า ครูควรมีอิสระในการสอน โดยใช้วิธีการสอนเฉพาะตน ครูต้นแบบควรมีบทบาทในการนิเทศติดตาม และจัดให้มีความสมดุลระหว่างหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผลนักเรียนและชุมชน สอดคล้อง

กับ วิไลลักษณ์ หมดมลทิน (2563) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวทาง High Scope จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาแสดงว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริหารที่ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตร จันตาบุตร (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็ก และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้น บุคลากรทางด้านสุขภาพควรมีการประเมินพัฒนาการเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และวางแผนร่วมกับครูและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จำนวน 3 ตัวแปร โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถอภิปรายปัจจัยด้านที่มีผลในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้ดังนี้ บทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เป็นปัจจัยที่มีผลทางบวกต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เพิ่มขึ้น 1 หน่วย การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะเพิ่มขึ้น 0.635 หน่วย ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทของครูผู้ดูแลเด็ก เป็นความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก มีการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการ สังเกตเฝ้าระวังและบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน สามารถประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครอบครัวและชุมชน และรู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพอยู่อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ กุสุมาลี โพธิ์ปัสสา (2562) ที่กล่าวว่า ครูพี่เลี้ยงมีการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามวัย ตามแบบประเมิน DSPM ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีสถานที่มีสิ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งสนามเด็กเล่น สนามกลางแจ้ง ของเล่น สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ล้วนส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สมวัยเป็นไปตามเกณฑ์ รวมทั้งครูพี่เลี้ยงที่คอยส่งเสริม กระตุ้นพัฒนาการโดยการทำกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก และการประเมินผลติดตามพัฒนาการ ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบของครูพี่เลี้ยงที่กำหนดในมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2559 กล่าวไว้ว่า “ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)” ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆเป็นไปตามเกณฑ์นั้นว่าครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะต้องอยู่ใกล้ชิดเด็กกรองจากพ่อแม่และทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ความดีและประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อเด็ก ตลอดจนดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคมและสติปัญญา ให้มีความงอกงามเต็มตามศักยภาพ และเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นปัจจัยด้านศักยภาพที่มีผลทางบวกต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพิ่มขึ้น 1 หน่วย การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะเพิ่มขึ้น 0.180 หน่วย ทำให้สามารถตระหนักได้ว่าการพัฒนาศักยภาพของครูผู้ดูแลเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่

เหมาะสมนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเด็นการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยเป็นการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ให้ได้สำเร็จ (ชูลีกร ด่านยุทธศิลป์, 2561) สอดคล้องกับ Albert Bandura (1997) ที่กล่าวว่า ความมั่นใจในการทำงานจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความเชื่อในตนเอง (Self-Belief) หากบุคคลยังมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ก็จะต้องมีความสามารถที่มีอยู่ในตัวออกมาใช้ทำงาน หรือใช้ดำเนินชีวิตได้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับสอดคล้องกับแบบจำลองแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพของ Pender, Murdaugh and Parsons (2011) ที่กล่าวว่าเมื่อบุคคลมีการรับรู้ในความสามารถของตนเองแล้ว จะมีความมั่นใจและพยายามปฏิบัติพฤติกรรมให้สำเร็จ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐกุล ภูกลาง (2561) ที่กล่าวว่า ศักยภาพในการปฏิบัติงาน คือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานโดดเด่นในองค์กรรวมถึง ความสามารถทั้งหมดของบุคคลที่ทำให้ทำงานบรรลุความสำเร็จตามที่กำหนดซึ่งศักยภาพของบุคคล และยังสอดคล้องกับวิจิตร จันดาบุตร (2561) ได้พัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสิริเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หลังการใช้แนวพัฒนาฯ ที่มีการกำหนดแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม พบว่า การมุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและเข้าใจบทบาทของตนเองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยสูงถึงร้อยละ 77.27 และเมื่อผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ในระดับสูง ก็จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพัฒนาการสมวัยตามไปด้วย

ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีผลผลทางบวกต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพิ่มขึ้น 1 หน่วย การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะเพิ่มขึ้น 0.170 หน่วย ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เป็นเรื่องของการคัดกรองและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยมีหน้าที่ช่วยเหลือส่งเสริมพัฒนาการ รวมถึงให้คำแนะนำแก้ปัญหาการตามหา หรือผู้เลี้ยงดูในการส่งเสริมพัฒนาการ และติดตามประเมินผลความก้าวหน้า ซึ่งผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประเมินพัฒนาการตามคู่มือเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) แก่เด็กทุกคนและทุกช่วงอายุ เพื่อช่วยติดตามการประเมินพัฒนาการของเด็ก การส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามช่วงวัย การส่งต่อข้อมูลให้ผู้ปกครองและหน่วยบริการสุขภาพในพื้นที่ เพื่อร่วมกันวางแผน ออกแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแก่เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า หรือสงสัยว่าล่าช้าหรือพัฒนาการที่ควรส่งเสริมทักษะให้แก่เด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิจิตร จันดาบุตร (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสิริเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แนวทางสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จำเป็นต้องให้ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก และกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ามามีบทบาทสำคัญ โดยการได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และเช่นเดียวกับ กุสุมาลี โพธิ์ปัสสา (2562) ที่ได้ศึกษาสถานการณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์พัฒนาเด็ก ตำบลโนนสูงน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่

พบว่า ครูพี่เลี้ยงควรมีพฤติกรรมในการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เป็นไปตามวัย ตามแบบประเมิน DSPM สามารถอธิบายได้ว่า พฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นการส่งเสริมโดยใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน มีผลต่อศักยภาพในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก ดังนั้นสถานบริการด้านสุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะที่ถูกต้องแก่ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ให้สามารถคัดกรอง/ประเมินพัฒนาเด็กและประสานความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยกับครอบครัวให้ติดตามพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ญัตติบัญญัติ (2560) ศึกษาผลการดำเนินงานเสริมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยพบว่า การเล่านิทานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ คือ มีการเล่านิทานเกี่ยวกับสัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สถานที่สำคัญในชุมชน และสภาพอากาศ หลังการเล่านิทานจัดกิจกรรมเสริม โดยการมีการวาดภาพระบายสี ฉีกปะภาพ ปั้นดินน้ำมัน การเล่านิทานต่อกันและเล่านิทานแบบนั่งรอบวง สามารถช่วยเสริมพัฒนาการในด้านภาษา ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักสำรวจ เป็นการสร้างสรรค์ภาษาให้แก่เด็ก ทำให้เด็กใช้ภาษาที่ถูกต้อง รู้จักคำศัพท์ต่างๆ เด็กจะเรียนรู้ภาษาจากประสาทสัมผัส อื่นทั้งภาษายังเป็นเครื่องมือให้เด็กได้เรียนรู้ และเข้าใจสิ่งรอบตัวมากขึ้น เกิดความคิดสร้างสรรค์ ในการแต่งนิทานขึ้นเอง มีจินตนาการจากการฟังนิทาน

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็ก มีศักยภาพและความพร้อมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ โดยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก และครอบครัว เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรม และพัฒนาส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กอย่างเต็มศักยภาพ
2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัยเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม
3. ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมอบอำนาจการตัดสินใจในงานที่ครูผู้ดูแลเด็กรับผิดชอบอย่างอิสระ รวมทั้งให้มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ และภาระงานที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสูงสุด
4. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และสถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในการค้นหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยร่วมกัน เพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้มีทักษะและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ เช่น ภาวะสุขภาพของเด็กปฐมวัย

2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ควรทำการศึกษาถึงรูปแบบของโปรแกรมที่เหมาะสมในการเสริมสร้างการรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง การเสริมพลังอำนาจ และรับรู้ถึงบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของครูผู้ดูแลเด็ก

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานการใช้บริการสาธารณสุข โปรแกรม Health Data Center.

สืบค้นจาก https://hdcservice.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php

กระทรวงสาธารณสุข. (2566). ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการเด็กปฐมวัย . สืบค้นจาก

https://nich.anamai.moph.go.th/th/kpr67/download?id=114374&mid=38799&mkey=m_docume nt&lang=th&did=34139

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนาศาสตร์พระราชสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา

กมลทิพย์ นิ่มคราฐ และศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2562). บทบาทครูในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็กเพื่อเข้าสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 13(2), 10-12.

กุสุมาลี โพธิ์ปัสสา. (2562). สภาวะการณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์พัฒนาเด็ก ตำบลโนนสูง-น้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วารสารโรงพยาบาลสกลนคร, 22(2), 25-37.

ชนะชัย คงมัน และ นิคม นาคอ้าย. (2564). ศึกษาสภาพการดำเนินงานของครู/ผู้ดูแลเด็กในการดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ชลันพร สังข์สิงห์. (2563). การพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลสมอทอง อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ชุลีกร ด่านยุทธศิลป์. (2561). แบบจำลองการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์และการประยุกต์ ใช้ในการปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพทางพยาบาล. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 38(2), 132-141.

ณัฐกุล ภูกลาง. (2561). การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ณัฐปภัสร์ นวลสีทอง. (2560). ผลการเล่านิทานเสริมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 35(2), 140-147.

เอกสารอ้างอิง

- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไออินเตอร์ มีเดีย.
- ทิพย์ภารัตน์ ไชยชนะแสง. (2561). การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*, 41(1), 95-104.
- ธนิดา จิตรทศ. (2563). *ผลการศึกษาความต้องการและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โรงเรียนเปรมประชาพัฒนา จังหวัดนนทบุรี. แผนกปฐมวัย: โรงเรียนเปรมประชาพัฒนา จังหวัดนนทบุรี.*
- วิจิตร จันดาบุตร. (2561). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(1), 208-219.
- วิไลลักษณ์ หมดมลทิน. (2563). การพัฒนาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตบนพื้นฐานการสร้างเสริมสุขภาพ. *วารสารการแพทย์และสาธารณสุขเขต 4*, 10(1), 70-82.
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. (2565). *ปัญหาการจัดการศึกษาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. สืบค้นจาก <https://www.ombudsman.go.th/new/ปัญหาการจัดการศึกษาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/>
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่. (2561). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560-2564*. เอกสารวิชาการ เล่มที่ 2/2561. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่.
- สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. สืบค้นจาก <https://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER17/DRAWER002/GENERAL/ DATA0002/00002274.PDF>
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580*. สืบค้นจาก <https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsawJqECOB-XZLB91-cRrNsEV/view>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่. (2566). *รายงานการใช้บริการสาธารณสุข โปรแกรม Health Data Center*. สืบค้นจาก https://cmi.hdc.moph.go.th/hdc/reports/report.php?source=pformattedformat1php&cat_id=1ed90bc32310b503b7ca9b32af425ae5&id=2238b7879f442749bd1804032119e824
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเชียงดาว. (2566). *สรุปผลงานประจำปีงบประมาณ 2566*. รูปเล่มสรุปผลการดำเนินงานสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเชียงดาว.

เอกสารอ้างอิง

- สุกัลยา โพธาราม. (2567). ผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยต่อความรู้และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัยของผู้ดูแลเด็กในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดยโสธร. *วารสารสาธารณสุขและสุขภาพศึกษา* 4(2): e268278–e268278.
- สุปรีดา อดุลยานนท์. (2562). “สสส. จับมือภาคีเครือข่าย พัฒนาศูนย์เด็กเล็กแบบก้าวกระโดด นำร่อง 273 แห่ง”. สืบค้นจาก <https://highlight.kapook.com/view/192705>
- อรุณี หรดาล. (2560). พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย: แนวทางการส่งเสริมและพัฒนา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 10(1), 100-112.
- Albert Bandura. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. Page 22. New York: W.H. Freeman.
- Gardner, Howard. (1993). *Multiple intelligences: The theory in practice*. New York: Basic Books, Harper Collins.
- Pender, N.J., Murdaugh, C.L. & Parsons, M.A. (2011). *Health Promotion in Nursing Practice*. 6th Edition, Pearson, Boston.
- Shonkoff, J. & D. Phillips. (2017). *From Neurons to Neighborhoods: The Science of Early Childhood Development*. Washington, D.C.: National Academy Press, 2000.; United Nations Children's Fund, *Early Moments Matter*, New York: UNICEF.
- UNICEF. (2020a). *อนาคตเด็กประชากรโลก*. สืบค้นจาก <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2819%2932540-1>.
- UNICEF. (2020b). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย | UNICEF Thailand*. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/th/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0>
- UNICEF et al. (2016). *Advancing Early Childhood Development: From Science to Scale. Executive Summary, The Lancet, 2016*. Retrieved from https://www.thelancet.com/pb-assets/Lancet/stories/series/ecd/Lancet_ECD_Executive_Summary.pdf.
- World Health Organization. (2017). *Early childhood health [Internet]*. [cited 2017 June 30]. Retrieved from <https://www.who.int/activities/promoting-healthy-growth-and-developmen>